Нэгдсэн сэргээгдэх эрчим хүчний төслийн Байгаль орчин, нийгмийн нөлөөллийн олон улсын үнэлгээ (ESIA)

180 МВт-ын салхин цахилгаан станц ба батарей хуримтлуурын систем, Цогтцэций сум, Монгол Улс

Бүлэг 10. Хуримтлагдсан нөлөөллийн үнэлгээ

Захиалагч	Огноо	Лавлах дугаар
Net Zero Energy LLC (MCS ба URECA)	2026 оны 11 сарын 2	0747189

БАРИМТ БИЧГИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

Доорх мэдээлэл нь нүүр хуудас болон үндсэн хуудасны хөл хэсэгт автоматаар харагдана. АНХААРУУЛГА: Энэ хүснэгтийг баримт бичгээс хасаж БОЛОХГҮЙ.

Үзүүлэлт	Мэдээлэл
БАРИМТ БИЧГИЙН ГАРЧИГ	Нэгдсэн сэргээгдэх эрчим хүчний төслийн Байгаль орчин, нийгмийн нөлөөллийн олон улсын үнэлгээ (ESIA)
БАРИМТ БИЧГИЙН ДЭД ГАРЧИГ	180 МВт-ын салхин цахилгаан станц ба батарей хуримтлуурын систем, Цогтцэций сум, Монгол Улс
ТӨСЛИЙН ДУГААР	0747189
ОГНОО	2026 оны 11 сарын 2
ХУВИЛБАР	05
ЗОХИОГЧ	ERM-Hong Kong, Limited
ЗАХИАЛАГЧИЙН НЭР	Net Zero Energy LLC (MCS ба URECA)

БАРИМТ БИЧГИЙН ТҮҮХ

Хувилбар	Засвар	Зохиогч	Хянасан	ERM-ийн баталсан (нэр)	Огноо	Тайлбар
Хувилбар	00	Олон зохиогч	Tom Glenwright	Craig Reid	2025 оны 11 сарын 28	Төсөл
Хувилбар	01	Олон зохиогч	Tom Glenwright	Craig Reid	2025 оны 12 сарын 19	NZE-ийн саналыг тусгасан
Хувилбар	02	Олон зохиогч	Tom Glenwright	Craig Reid	2026 оны 05 сарын 08	IFC-ийн саналыг тусгасан
Хувилбар	03	Олон зохиогч	Tom Glenwright	Craig Reid	2026 оны 05 сарын 15	Эцсийн. NZE-ийн саналыг тусгасан
Хувилбар	04	Олон зохиогч	Tom Glenwright	Craig Reid	2026 оны 10 сарын 16	Эцсийн. Олон улсын санхүүгийн байгууллагуудын (IFI) саналыг тусгасан
Хувилбар	05	Олон зохиогч	Tom Glenwright	Craig Reid	2026 оны 11 сарын 2	Эцсийн. Олон улсын санхүүгийн байгууллагуудын (IFI) саналыг тусгасан

ГАРЫН ҮСГИЙН ХУУДАС

Нэгдсэн сэргээгдэх эрчим хүчний төслийн Байгаль орчин, нийгмийн нөлөөллийн олон улсын үнэлгээ (ESIA)

180 МВт-ын салхин цахилгаан станц ба батарей хуримтлуурын систем, Цогтцэций сум, Монгол Улс

Бүлэг 10. Хуримтлагдсан нөлөөллийн үнэлгээ

0747189

[гарын үсэг]

Craig A. Reid Түнш

ERM-Hong Kong, Limited 2507 One Harbourfront, 18 Tak Fung Street, Хонконг Утас: +852 2271 3000 Факс: +852 3015 8052

© Зохиогчийн эрх 2026, The ERM International Group Limited болон/эсвэл түүний охин компаниуд (“ERM”). Бүх эрх хуулиар хамгаалагдсан. ERM-ийн урьдчилсан бичгээр өгсөн зөвшөөрөлгүйгээр энэхүү бүтээлийн аль ч хэсгийг ямар нэг хэлбэр, аргаар хуулбарлах, дамжуулахыг хориглоно.

АГУУЛГА

Дугаар	Гарчиг
10.	ХУРИМТЛАГДСАН НӨЛӨӨЛЛИЙН ҮНЭЛГЭЭ
10.1	ОРШИЛ
10.2	ХОЛБОГДОХ УДИРДАМЖ БА ШАЛГУУР
10.3	АРГА ЗҮЙ
10.3.1	Орон зай, цаг хугацааны хил хязгаар болон VEC-ийг тодорхойлох
10.3.2	VEC болон тэдгээрийн одоогийн нөхцөлийг тодорхойлох
10.3.3	VEC-д нөлөөлөх бүтээн байгуулалт болон гадны нийгмийн стресс хүчин зүйлсийг тодорхойлох
10.3.4	Нөлөөллийг тодорхойлох ба үнэлэх
10.3.5	Менежмент, бууруулах ба хяналт шинжилгээний арга хэмжээ боловсруулах
10.4	ХАМРАХ ХҮРЭЭНИЙ ҮНЭЛГЭЭ
10.4.1	VEC-ийг тодорхойлох
10.4.2	Орон зайн хил хязгаар
10.4.3	Одоо байгаа болон төлөвлөсөн бүтээн байгуулалт
10.4.4	CIA-ийн хамрах хүрээ
10.5	VEC-ИЙН ХУРААНГУЙ
10.5.1	Төслийн ЦДАШ-д нисдэг амьтад хуримтлагдан мөргөх, цахилгаанд цохиулах
10.5.2	Хуурай газрын хөхтөн амьтдад саад үүсэх хуримтлагдсан нөлөөлөл
10.5.3	Эдийн засаг ба хөдөлмөр эрхлэлтэд үзүүлэх хуримтлагдсан нөлөөлөл
10.6	CIA-ийн ДҮГНЭЛТ

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Дугаар	Гарчиг
Хүснэгт 10-1	Төслийн талбайн ойролцоох гол төслүүд
Хүснэгт 10-2	Төслийн талбайн ойролцоох гол төслүүд
Хүснэгт 10-3	Шувуу, сарьсан багваахайн мөргөлдөөний хуримтлагдсан нөлөөлөл
Хүснэгт 10-4	Хуурай газрын хөхтөн амьтдад саад үүсэх хуримтлагдсан нөлөөлөл
Хүснэгт 10-5	Эдийн засаг ба хөдөлмөр эрхлэлтэд үзүүлэх хуримтлагдсан нөлөөлөл

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Дугаар	Гарчиг
Зураг 10-1	Хуримтлагдсан нөлөөллийн үнэлгээний зургаан алхам
Зураг 10-2	Төслийн талбайн ойролцоох гол төслүүд

ТОВЧИЛСОН ҮГ, ТОВЧЛОЛ

Товчлол	Тайлбар
AADT	Жилийн дундаж хоногийн хөдөлгөөн (Annual Average Daily Traffic)
[redacted]	[redacted]
AIS	Агаарын тусгаарлагчтай хуваарилах байгууламж (Air Insulated Switchgear)
ALARP	Боломжийн хэрээр хамгийн бага түвшинд (As Low As Reasonably Practicable)
AoI	Нөлөөллийн бүс (Area of Influence)
APLIC	Шувуу ба цахилгаан шугамын харилцан нөлөөллийн хороо (Avian Powerline Interaction Committee)
БХС (BESS)	Батарей хуримтлуурын систем (Battery Energy Storage System)
BMP	Биологийн олон янз байдлын менежментийн төлөвлөгөө (Biodiversity Management Plan)
BOD	Хүчилтөрөгчийн биохимийн хэрэгцээ (biochemical oxygen demand)
CAF	Төв Азийн нүүдлийн зам (Central Asian Flyway)
CAQMP	Барилгын үеийн агаарын чанарын менежментийн төлөвлөгөө (Construction Air Quality Management Plan)
CCRA	Уур амьсгалын өөрчлөлтийн эрсдэлийн үнэлгээ (Climate Change Risk Assessment)
CD	Олон нийтийн хөгжил (Community Development)
CH	Эгзэгтэй амьдрах орчин (Critical Habitat)
CHA	Эгзэгтэй амьдрах орчны үнэлгээ (Critical Habitat Assessment)
CIA	Хуримтлагдсан нөлөөллийн үнэлгээ (Cumulative Impact Assessment)
CIP	Уур амьсгалын нөлөөллийн платформ (Climate Impact Platform)
CITES	Устах аюулд орсон зэрлэг амьтан, ургамлын олон улсын худалдааны тухай конвенц
CLO	Олон нийттэй харилцах ажилтан (Community Liaison Officer)
CMIP6	Загваруудын харьцуулалтын хамтарсан төсөл, 6-р үе шат (Coupled Model Intercomparison Project Phase 6)
CMS	Нүүдлийн зэрлэг амьтдыг хамгаалах тухай конвенц (Conservation of Migratory Species of Wild Animals)
CO	Нүүрстөрөгчийн дутуу исэл (Carbon monoxide)
COD	Хүчилтөрөгчийн химийн хэрэгцээ (chemical oxygen demand)
CR	Устаж байгаа (critically endangered)
CRM	Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал (Citizen’s Representative Meeting)
CRM	Мөргөлдөх эрсдэлийн загвар (Collision Risk Model)
CSMP	Хүйтний стрессийн менежментийн төлөвлөгөө (Cold Stress Management Plan)
DEIA	Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээ (БОННҮ) (Detailed Environmental Impact Assessment)
DFID	Олон улсын хөгжлийн газар (International Development)

Товчлол	Тайлбар
DSF	Хөгжлийг дэмжих сан (Development Support Fund)
E&S	Байгаль орчин ба нийгэм (Environmental and Social)
EAAA	Экологийн хувьд тохиромжтой шинжилгээний талбай (Ecologically Appropriate Area of Analysis)
EAAF	Зүүн Ази–Австралийн нүүдлийн зам (East Asian-Australasian Flyway)
EBRD	Европын Сэргээн босголт, хөгжлийн банк (European Bank for Reconstruction and Development)
EC	Цахилгаан дамжуулах чанар (Electrical Conductivity)
EEO	Тархалтын хүрээ (Extent of Occurrence)
EHS	Байгаль орчин, эрүүл мэнд, аюулгүй байдал (Environment, Health and Safety)
EIA	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ (Environmental Impact Assessment)
EN	Устаж болзошгүй (Endangered)
EPC	Зураг төсөл, ханган нийлүүлэлт, барилга угсралт (Engineering Procurement and Construction)
EPRP	Онцгой байдлын бэлэн байдал, хариу арга хэмжээний төлөвлөгөө (Emergency Preparedness and Response Plan)
ERM	ERM-Hong Kong, Limited
ESA	Европын сансрын агентлаг (European Space Agency)
ESIA	Байгаль орчин, нийгмийн нөлөөллийн үнэлгээ (Environmental and Social Impact Assessment)
ESMP	Байгаль орчин, нийгмийн менежментийн төлөвлөгөө (Environmental and Social Management Plan)
ESMS	Байгаль орчин, нийгмийн менежментийн тогтолцоо (Environment and Social Management System)
ETI	Ёс зүйтэй худалдааны санаачилга (Ethical Trading Initiative)
FERP	Үерийн онцгой байдлын хариу арга хэмжээний төлөвлөгөө (Flood Emergency Response Plan)
FFDI	Артурын ойн түймрийн аюулын индекс (Arthur Forest Fire Danger Index)
FGD	Фокус бүлгийн ярилцлага (focus group discussion)
FPIC	Чөлөөт, урьдчилсан, мэдээлэлд суурилсан зөвшөөрөл (Free, Prior and Informed Consent)
GBV	Жендэрт суурилсан хүчирхийлэл (Gender-based violence)
GCD	Дэлхийн уур амьсгалын мэдээллийн сан (Global Climate Database)
GHG	Хүлэмжийн хий (Green House Gas)
GIIP	Олон улсын салбарын сайн туршлага (good international industry practice)
GIS	Газарзүйн мэдээллийн систем (Geographic Information System)
GM	Гомдол барагдуулах механизм (grievance mechanism)
GPN	Энэхүү Сайн туршлагын зөвлөмж (This Good Practice Note)
GRM	Гомдол барагдуулах механизм (Grievance Redress Mechanism)

Товчлол	Тайлбар
HCO	Бикарбонат (Bicarbonate)
HSEQ	Эрүүл мэнд, аюулгүй байдал, байгаль орчин, чанар (Health, Safety, Environment, and Quality)
HSMP	Халууны стрессийн менежментийн төлөвлөгөө (Heat Stress Management Plan)
HSS	Эрүүл мэнд, аюулгүй байдал, хамгаалалт (Health, Safety and Security)
HSSE	Эрүүл мэнд, аюулгүй байдал, хамгаалалт, байгаль орчин (Health, Safety, Security and Environment)
HVAC	Халаалт, агаар сэлгэлт, агааржуулалт (Heating, Ventilation, and Air Conditioning)
IA	Нөлөөллийн үнэлгээ (Impact Assessment)
IAQM	Агаарын чанарын менежментийн хүрээлэн (Institute of Air Quality Management)
IBA	Шувуу ба биологийн олон янз байдлын чухал газар нутаг (Important Bird and Biodiversity Areas)
IBAT	Биологийн олон янз байдлын нэгдсэн үнэлгээний хэрэгсэл (Integrated Biodiversity Assessment Tool)
IFC	Олон улсын санхүүгийн корпораци (International Finance Corporation)
ILO	Олон улсын хөдөлмөрийн байгууллага (International Labour Organisation)
IMAR	Өвөр Монголын өөртөө засах орон (Inner Mongolia Autonomous Region)
IPA	Ургамлын чухал газар нутаг (Important Plant Areas)
ISMP	Түрэмгий зүйлийн менежментийн төлөвлөгөө (Invasive Species Management Plan)
IUCN	Байгаль хамгаалах олон улсын холбоо (International Union for Conservation of Nature)
KBA	Биологийн олон янз байдлын түлхүүр газар нутаг (Key Biodiversity Areas)
KII	Гол мэдээлэгчтэй хийсэн ярилцлага (Key Informant Interview)
LC	Анхааралд өртөхөөргүй (Least Concern)
LiDAR	Лазерын тусламжтай зай хэмжих, илрүүлэх технологи (Light Detection and Ranging)
LLC	Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани (ХХК) (Limited Liability Company)
LO	Газрын даамал (Land Officer)
LRP	Амьжиргааг сэргээх төлөвлөгөө (Livelihood Restoration Plan)
LRP	Амьжиргааг сэргээх төлөвлөгөө (Livelihood Restoration Plan)
LVIA	Ландшафт ба харагдах байдлын нөлөөллийн үнэлгээ (Landscape & Visual Impact Assessment)
MCS	Mongolian Consulting Service
MECC	Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн яам (Ministry of Environment and Climate Change)
MNS	Монгол Улсын үндэсний стандарт (Mongolian National Standard)
MRIA	Монголын сэргээгдэх эрчим хүчний үйлдвэрлэгчдийн холбоо (Mongolian Renewables Industries Association)

Товчлол	Тайлбар
MRL	Монгол орны Улаан данс (Mongolian Red List)
MSDS	Материалын аюулгүй байдлын мэдээллийн хуудас (Material Safety Data Sheet)
MW	Мегаватт (Mega Watt)
MWEA	Монголын салхины эрчим хүчний холбоо (Mongolian Wind Energy Association)
NASA	АНУ-ын Үндэсний агаар, сансрын судалгааны газар (National Aeronautic Space Administration)
NDC	Үндэсний тодорхойлсон хувь нэмэр (Nationally Determined Contributions)
NDC	Үндэсний диспетчерийн төв (National Dispatching Centre)
NE	Үнэлэгдээгүй (not evaluated)
NGO	Төрийн бус байгууллага (Non-governmental Organization)
NH4+	Аммони (Ammonium)
NO2	Азотын давхар исэл (Nitrogen dioxide)
NO2-	Нитрит (Nitrite)
NO3-	Нитрат (Nitrate)
NOAA	Агаар мандлын холбоо (Atmospheric Association)
NPTG	Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ ТӨХК (National Power Transmission Grid Company)
NPTG	Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ ТӨХК (National Power Transmission Grid Company)
NREC	Сэргээгдэх эрчим хүчний үндэсний төв (The National Renewable Energy Centre)
NSR	Дуу чимээнд мэдрэг хүлээн авагч (Noise sensitive receiver)
NT	Ховордож болзошгүй (Near threatened)
NZE	Net Zero Energy LLC
O&M	Ашиглалт ба засвар үйлчилгээ (Operation and Maintenance)
ЦДАШ (OHL)	Цахилгаан дамжуулах агаарын шугам (Overhead Transmission Line)
OHS	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуй (Occupational Health and Safety)
OT	Оюу толгой (Oyu Tolgoi)
PA	Тусгай хамгаалалттай газар нутаг (protected area)
PAD	Төслийн нөлөөлөлд өртсөн засаг захиргааны нэгжүүд (project affected districts)
PAPs	Төслийн нөлөөлөлд өртсөн иргэд (Project Affected Persons)
PI, mg/L	Фосфат (Phosphate)
PM	Тоосонцор (Particulate matter)
POP	Удаан задардаг органик бохирдуулагч (persistent organic pollutants)
PPA	Цахилгаан эрчим хүч худалдах, худалдан авах гэрээ (Power Purchase Agreement)
PPE	Хувийн хамгаалах хэрэгсэл (Personal protective equipment)
PS	Гүйцэтгэлийн стандартууд (Performance Standards)

Товчлол	Тайлбар
RAP	Нүүлгэн шилжүүлэлтийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөө (Resettlement Action Plan)
RCIA	Хуримтлагдсан нөлөөллийн шуурхай үнэлгээ (Rapid Cumulative Impact Assessment)
RCS	Бодит тохиолдлын хувилбар (Real Case Scenario)
RILI	Хур тунадаснаас үүдэх хөрсний гулсалтын индекс (rainfall-induced landslide index)
RoW	Шугамын зурвас газар (Right of Way)
SCADA	Хянах удирдах, өгөгдөл цуглуулах систем (Supervisory Control and Data Acquisition)
SNH	Шотландын байгалийн өв (Scottish Natural Heritage)
SO	Нийгмийн асуудал хариуцсан ажилтан (Social Officer)
SO2	Хүхрийн давхар исэл (Sulphur dioxide)
SO4	Сульфат (Sulphate)
SPA	Дархан цаазат газар (Strictly Protected Area)
SRTM	Шаттл радарын байр зүйн зураглалын төсөл (Shuttle Radar Topography Mission)
STE	Шүдлэг арын ирмэг (Serrated Trailed Edge)
TDS	Нийт ууссан бодис (Total Dissolved Solids)
TIP	Хүн худалдаалах гэмт хэрэг (Trafficking in Persons)
TL	Цахилгаан дамжуулах шугам (Transmission Line)
TNC	Байгаль хамгаалах нийгэмлэг (The Nature Conservancy)
TOR	Ажлын даалгавар (Terms of Reference)
UNEP	НҮБ-ын Байгаль орчны хөтөлбөр (United Nations Environmental Programme)
UNFCCC	Уур амьсгалын өөрчлөлтийн тухай НҮБ-ын суурь конвенц (United Nations Framework Convention on Climate Change)
USD	Америк доллар (United States dollars)
UV	Хэт ягаан туяа (Ultra-violet)
VEC	Үнэ цэнэтэй байгаль орчин, нийгмийн бүрэлдэхүүн хэсэг (Valued Environmental and Social Components)
VP	Ажиглалтын цэг (Vantage Point)
VU	Эмзэг (Vulnerable)
WBG	Дэлхийн банкны групп (World Bank Group)
WBGT	Нойтон бөмбөлөг ба бөмбөрцөг термометрийн температур (Wet Bulb Globe Temperature)
WCS	Хамгийн муу тохиолдлын хувилбар (Worst Case Scenario)
WCS	Зэрлэг амьтан хамгаалах нийгэмлэг (Wildlife Conservation Society)
WHO	Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллага (World Health Organisation)
WPF	Салхин цахилгаан станц (Wind Power Farm)

Товчлол	Тайлбар
WPFW	Номхон далайн баруун хэсгийн нүүдлийн зам (West Pacific Flyway)
WRI	Дэлхийн нөөцийн хүрээлэн (World Resource Institute)
WSDI	Дулаан үеийн үргэлжлэх хугацааны индекс (Warm spell duration index)
СЦҮ (WTG)	Салхин цахилгаан үүсгүүр (Wind Turbine Generator)
WWF	Дэлхийн байгаль хамгаалах сан (World Wide Fund for Nature)

10. ХУРИМТЛАГДСАН НӨЛӨӨЛЛИЙН ҮНЭЛГЭЭ

10.1 ОРШИЛ

Хуримтлагдсан нөлөөлөл гэдэг нь ерөнхийдөө Төслийн нөлөөлөл бусад үйл ажиллагааны нөлөөлөлтэй нийлж эсвэл харилцан үйлчилж, улам хүчтэй нөлөөлөл үүсгэхийг хэлнэ.

IFC Дэлхийн банкны групп хуримтлагдсан нөлөөллийг дараах байдлаар тодорхойлдог:

"…эрсдэл, нөлөөллийг тодорхойлох үйл явц явагдаж буй үед төслийн ашигладаг эсвэл шууд нөлөөлдөг газар нутаг, нөөцөд одоо байгаа, төлөвлөсөн эсвэл үндэслэлтэйгээр тодорхойлогдсон бусад бүтээн байгуулалтаас үзүүлэх нэмэгдэл нөлөөллийн үр дүн. Хуримтлагдсан нөлөөлөл нь шинжлэх ухааны санаа зовнил ба/эсвэл Нөлөөлөлд өртсөн иргэдийн санаа зовнилд үндэслэн чухал гэж ерөнхийд нь хүлээн зөвшөөрөгдсөн нөлөөллөөр хязгаарлагдана"[1].

IFC PS 1-д байгаль орчны үнэлгээнд хуримтлагдсан нөлөөллийг мөн авч үзэхийг шаарддаг. Хуримтлагдсан нөлөөллийн үнэлгээний (CIA) зорилго нь дангаараа мэдэгдэхүйц нөлөөлөл үүсгэхгүй боловч Төслийн өнгөрсөн, одоогийн эсвэл урьдчилан тооцоолж болох ирээдүйн үйл ажиллагаа, эсвэл бусад төсөл/үйл ажиллагааны нөлөөлөлтэй нийлэхдээ илүү том, илүү ач холбогдолтой нөлөөлөлд хүргэж болох байгаль орчин, нийгэм, эрүүл мэндийн асуудлыг тодорхойлох явдал юм.

Төсөл нийт нөлөөлөлд хэр хувь нэмэр оруулахыг ойлгохын тулд CIA хийх шаардлагатай. Тухайн нутаг дэвсгэр дэх олон төслөөс үүдэх нийт хуримтлагдсан нөлөөллийг төрөөс удирдан зохион байгуулах орон зайн төлөвлөлтийн хүрээнд (ерөнхийдөө Стратегийн байгаль орчны үнэлгээгээр) тодорхойлох ёстой боловч NZE нь Үнэ цэнэтэй байгаль орчин, нийгмийн бүрэлдэхүүн хэсэгт (VEC) үзүүлэх нийт хуримтлагдсан нөлөөлөлд өөрөө хэр хувь нэмэр оруулж байгааг тодорхойлох шаардлагатай. Иймд CIA-ийн зорилт нь:

- ESIA тайлангийн үр дүнг ашиглан орон зай, цаг хугацааны хил хязгаарыг тодорхойлж, VEC болон тэдгээрт нөлөөлөх бүх бүтээн байгуулалт, гадны байгалийн болон нийгмийн стресс хүчин зүйлсийг тодорхойлох;
- Төсөл одоо байгаа болон ирээдүйн бусад төслүүдийн хамт тодорхойлсон VEC-ийн ирээдүйн таамагласан нөхцөлд үзүүлэх хуримтлагдсан нөлөөлөлд хэрхэн хувь нэмэр оруулж болохыг тогтоох;
- Эдгээрээс зайлсхийх ба/эсвэл аль болох бага байлгах арга хэмжээ боловсруулах.

10.2 ХОЛБОГДОХ УДИРДАМЖ БА ШАЛГУУР

Эдгээр зорилтод хүрч, хуримтлагдсан нөлөөллийн нарийн төвөгтэй байдлыг ойлгохын тулд энэ бүлэгт Хуримтлагдсан нөлөөллийн шуурхай үнэлгээг (RCIA) танилцуулна. Уг үнэлгээг голчлон дараах олон улсын шилдэг туршлагын удирдамжийн дагуу хийсэн:

- Европын Холбооны "Шууд бус болон хуримтлагдсан нөлөөлөл, нөлөөллийн харилцан үйлчлэлийн үнэлгээний удирдамж" (1999);

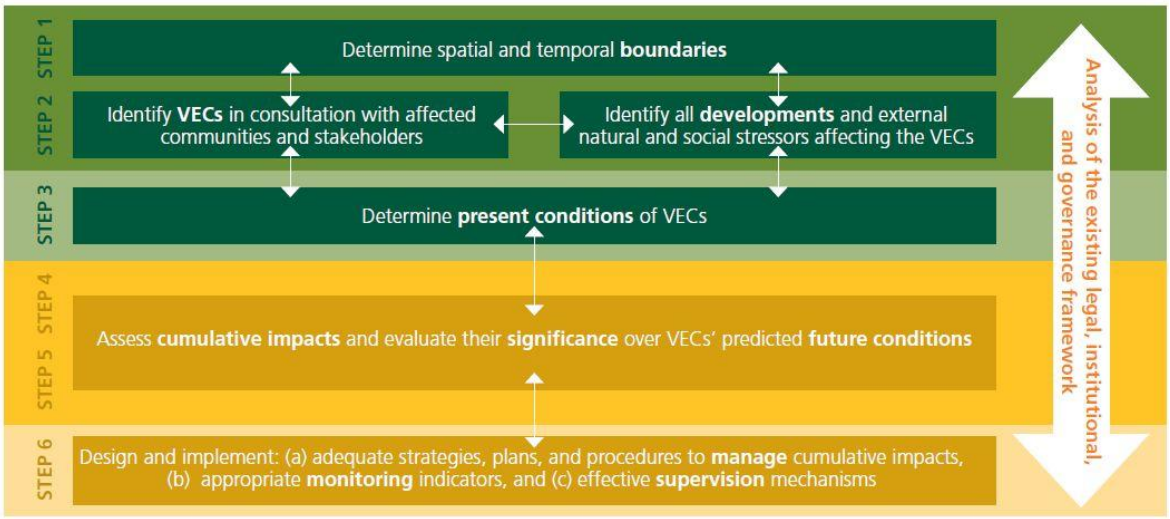
[1] IFC World Bank Group Performance Standard 1 (IFC PS 1), January 1, 2012

- Канадын Байгаль орчны үнэлгээний агентлагийн "Канадын Байгаль орчны үнэлгээний тухай хуулийн дагуу хуримтлагдсан байгаль орчны нөлөөг үнэлэх нь" (2012);
- IFC-ийн "Сайн туршлагын гарын авлага: Хөгжиж буй зах зээл дэх хувийн хэвшилд зориулсан хуримтлагдсан нөлөөллийн үнэлгээ ба менежментийн удирдамж" (2013);
- Шотландын байгалийн өв (SNH), "Хуурай газрын салхины эрчим хүчний бүтээн байгуулалтын хуримтлагдсан нөлөөллийг үнэлэх нь" (2012).

10.3 АРГА ЗҮЙ

Энэ бүлэгт IFC-ийн гарын авлагын дагуу, өөрөөр хэлбэл Зураг 10-1-д үзүүлсэн зургаан алхамт үйл явцын дагуу хийсэн RCIA-г танилцуулна. Энэхүү RCIA нь ESIA-ийн нэг хэсэг тул ерөнхий нөхцөл, VEC, Төслийн нөлөөлөл (нөлөөллийн үнэлгээгээр тогтоосон) болон санал болгож буй бууруулах, менежмент, хяналт шинжилгээний арга хэмжээ аль хэдийн тодорхой байна. Иймд VEC болон нөлөөллийг шуурхай тогтоож, хуримтлагдсан нөлөөллийн үнэлгээ, менежменттэй холбоотой алхмуудад анхаарлаа хандуулсан.

Энэхүү CIA-ийн арга зүйг боловсруулахдаа ерөнхий хандлагыг тодорхойлж, улмаар зохих менежмент, бууруулах, хяналт шинжилгээний арга хэмжээ боловсруулах боломж олгодог голчлон чанарын арга барилыг баримтлахад анхаарсан. Энэ нь голчлон эргэн тойрны төслүүдийн талаарх тодорхой өгөгдөл, мэдээлэл дутмагаас шалтгаалсан. Иймд арга зүй голчлон мэргэжлийн дүгнэлтэд тулгуурлах бөгөөд үүнийг ERM-ийн Төсөл, түүний нөлөөллийн талаарх ойлголт, ижил төстэй нөхцөлд хэрэгжсэн ижил төрлийн төслүүдийн туршлагаар нөхсөн.

ЗУРАГ 10-1: ХУРИМТЛАГДСАН НӨЛӨӨЛЛИЙН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ЗУРГААН АЛХАМ

10.3.1 ОРОН ЗАЙ, ЦАГ ХУГАЦААНЫ ХИЛ ХЯЗГААР БОЛОН VEC-ИЙГ ТОДОРХОЙЛОХ

Орон зай, цаг хугацааны хил хязгаарыг тогтооход ашигласан арга зүй нь голчлон чанарын бөгөөд IFC-ийн гарын авлагын 7-р хайрцагт санал болгосон ерөнхий "туршлагын дүрэм"-д үндэслэсэн. Арга зүйн хүрээнд дараах хүчин зүйлсийг тогтоосон:

- Цаг хугацааны хил хязгаарыг тухайн нутаг дэвсгэрт төлөвлөж буй бусад төслүүдийн талаарх бэлэн мэдээллийн ширээний тоймд үндэслэн тогтоосон;
- Орон нутагт одоо байгаа болон хөгжүүлэхээр санал болгож буй төслүүдийн талаарх ERM-ийн ойлголт;
- Газар зүйн хил хязгаарыг тодорхойлсон VEC хүртэлх зай, Төслийн үнэлсэн нөлөөлөл болон эдгээр нөлөөлөл VEC-д нөлөөлөх гадны бусад төсөл, стресс хүчин зүйлтэй хэр давхцахыг нэгтгэн тогтоосон.

10.3.2 VEC БОЛОН ТЭДГЭЭРИЙН ОДООГИЙН НӨХЦӨЛИЙГ ТОДОРХОЙЛОХ

Энэхүү RCIA нь Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээ (БОННҮ) зэрэг одоо байгаа баримт бичгийг хянахад үндэслэсэн тул VEC-ийг зөвхөн ширээний судалгаагаар тодорхойлсон. VEC гэж Байгаль орчин, нийгмийн нөлөөллийн үнэлгээнд (ESIA) тодорхойлсон мэдрэг хүлээн авагчдыг хэлнэ. Жишээлбэл, дуу чимээний үнэлгээнд мэдрэг

хүлээн авагч гэж тодорхойлсон өрх эсвэл тодорхойлсон биологийн олон янз байдлын үнэт зүйлс.

10.3.3 VEC-Д НӨЛӨӨЛӨХ БҮТЭЭН БАЙГУУЛАЛТ БОЛОН ГАДНЫ НИЙГМИЙН СТРЕСС ХҮЧИН ЗҮЙЛСИЙГ ТОДОРХОЙЛОХ

Гадны бүтээн байгуулалтыг (үүнийг "урьдчилан тооцоолж болох ирээдүйн үйл ажиллагаа" гэж ч нэрлэдэг) ESIA-ийн явцад олж авсан мэдлэг (хээрийн ажиглалтыг оролцуулан), оролцогч талуудын оролцоо болон бэлэн байгаа гадны өгөгдлийн тайлбарт үндэслэн тодорхойлно. Үүний үр дүнд энгийн хоёр сонголттой шийдвэр гаргана: гадны төсөл хэрэгжих магадлалтай бол CIA-д багтаана, хэрэгжих магадлал багатай бол багтаахгүй.

Хоёр дахь алхам нь эдгээр төслийн янз бүрийн нөлөөллийн цар хүрээг тодорхойлох явдал юм. Ингэснээр Төслийн нөлөөлөлтэй давхцаж, хэмжигдэхүйц хуримтлагдсан нөлөөлөл үүсгэж болох эсэхийг шийдвэрлэх боломжтой болно. Үүнд дараах зүйлс гол үүрэгтэй:

- Тохиромжтой газар зүйн/орон зайн хил хязгаарыг тодорхойлох. Харилцан үйлчилж болзошгүй төслүүд холбогдох нөлөөлөл давхцахуйц хангалттай ойр байрлаагүй, эсвэл экологи, нийгмийн янз бүрийн үйл явцаар хангалттай холбогдоогүй тохиолдолд хуримтлагдсан нөлөөлөл гарах магадлал бага;
- Цаг хугацааны хил хязгаарыг тодорхойлох. Төслүүдийн бүрэлдэхүүн хэсгийн хуваарь, ялангуяа том төслүүдийн барилгын үе шат цаг хугацааны хувьд давхцахгүй бол хуримтлагдсан нөлөөлөл гарах магадлал бага. Түүнчлэн төслүүд богино хугацааных бол хуримтлагдсан нөлөөлөл ерөнхийдөө хязгаарлагдмал хугацаатай байна;
- Нөлөөллийн төрлийг харгалзах. Төслийн хил хязгаарт газар зүйн шууд давхцал байхгүй ч тэдгээрийн талбайн гаднах нөлөөлөл өөр газарт шууд давхцаж, талбайн гаднах хуримтлагдсан нөлөөлөл үүсгэж болзошгүй. Жишээлбэл, гол мөрөнд тунадас урсгах, агаарын бохирдуулагч ялгаруулах, хүн ам шилжин ирэхтэй холбоотой нийгмийн нөлөөлөл;
- CIA-д оруулахаар тодорхойлсон тодорхой төсөлд илэрч болох аливаа "хүндрүүлэх хүчин зүйл"-ийг тодорхойлох. Үүнд төслийн хэмжээ, байгаль орчны менежментийн гүйцэтгэл, үйл ажиллагаа явуулж буй зохицуулалтын тогтолцоо зэрэг орно;
- Болзошгүй гадаад нөлөө, өөрөөр хэлбэл тухайн нутаг дэвсгэр дэх бусад үйл ажиллагааны зан төлөвт (эерэг эсвэл сөргөөр) нөлөөлөх төслийн чадварыг тодорхойлох.

Энэ хамрах хүрээний хэсэг болгон тодорхойлсон өөр нэг элемент нь нэг төсөл эсвэл эх үүсвэртэй холбоогүй гадны байгалийн болон нийгмийн стресс хүчин зүйлс юм. Эдгээр нь үргэлжилж буй стресс хүчин зүйлс тул аль хэдийн ESIA-ийн хүрээнд тусгагдсан гэж үзсэн. Иймд энэхүү RCIA-ийн хүрээнд эдгээрийг тусгайлан нэмж тодорхойлох, үнэлэх шаардлагагүй гэж үзсэн.

10.3.4 НӨЛӨӨЛЛИЙГ ТОДОРХОЙЛОХ БА ҮНЭЛЭХ

Нөлөөллийн хамрах хүрээг тогтоох, нөлөөллийг тодорхойлохдоо ESIA тайланд үнэлсэн нөлөөлөлтэй нийцүүлэх бөгөөд шинжлэх ухааны бодит үндэслэл болон нөлөөлөлд өртсөн иргэд, бусад оролцогч талуудын санал бодолд үндэслэн чухал гэж үзсэн нөлөөллийг багтаах ёстой. Энэ нь нөлөөллийг зохих ёсоор бүлэглэж, бусад төслөөс гарах магадлалтай гэж тодорхойлсон нөлөөлөлд нэмэх боломж олгоно.

RCIA-д голчлон чанарын арга барилыг баримталсан. Ингэснээр тухайн нутаг дэвсгэр дэх төслүүдийн ерөнхий хандлага, тэдгээрийн цаг хугацаа, орон зайн харилцан үйлчлэл, VEC-д хэрхэн нөлөөлж болохыг тодорхойлоход анхаарах боломжтой. Төслөөс үүдэх нөлөөллийг тусад нь тодорхойлж, үнэлсэн хэдий ч тухайн нутаг дэвсгэрт явагдаж болох бусад төсөл, үйл ажиллагаатай харилцан үйлчлэлд тодорхой бус байдал өндөр байх, мөн баталгаажсан

төслийн мэдээлэл дутмаг байх тул хуримтлагдсан нөлөөллийг нарийн тоон байдлаар тодорхойлоход хэцүү байж болно. Иймд нөлөөллийг тодорхойлсон хандлагад үндэслэн чанарын аргаар үнэлж, VEC-ээр бүс нөлөөллийн төрлөөр бүлэглэнэ. RCIA нь мөн ESIA-д үнэлсэн бүх үлдэгдэл нөлөөллийн түвшинд хүрэх боломжтой гэсэн таамаглалд үндэслэсэн.

10.3.5 МЕНЕЖМЕНТ, БУУРУУЛАХ БА ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ АРГА ХЭМЖЭЭ БОЛОВСРУУЛАХ

Нөлөөллийн ерөнхий хандлагыг тодорхойлсны үндсэн дээр өргөн хүрээтэй бууруулах арга хэмжээ боловсруулах шаардлагатай. Ерөнхийдөө эдгээр нь дараах зарчимд үндэслэнэ:

- Төсөл хуримтлагдсан нөлөөлөлд оруулах хувь нэмрээ удирдахдаа байгаль орчин, нийгмийн менежментэд бууруулах шатлалыг үр дүнтэй хэрэгжүүлж, мөрдөх. Үүнд ерөнхийдөө Төсөлд тусгайлан боловсруулсан арга хэмжээг чанд хэрэгжүүлэх замаар хүрнэ;
- Нэг төсөл хэрэгжүүлэгчийн чадавхаас давсан менежментийн арга хэмжээг олон оролцогч талын хамтын ажиллагаагаар хэрэгжүүлэхэд оролцох, түүнийг сайжруулах ба/эсвэл хувь нэмэр оруулахын тулд чадах бүхнээ хийх.

Энэхүү CIA-д тодорхойлсон асуудлыг шийдвэрлэх арга хэмжээг боловсруулахдаа эдгээр ерөнхий зарчмыг харгалзана.

10.4 ХАМРАХ ХҮРЭЭНИЙ ҮНЭЛГЭЭ

10.4.1 VEC-ИЙГ ТОДОРХОЙЛОХ

ESIA-д олон төрлийн мэдрэг хүлээн авагчийг тодорхойлж, тэдгээрийн одоогийн нөхцөлийг тодорхойлсон бөгөөд энэхүү RCIA-д эдгээрийг VEC гэж үзнэ. Үүнд:

- Төслийн Нөлөөллийн бүс (AoI) доторх малчид;
- Төслийн талбайн ойролцоох ургамал, хуурай газрын хөхтөн амьтан, шувуу, сарьсан багваахай зэрэг биологийн олон янз байдлын үнэт зүйлс;
- Хуурай газрын амьдрах орчин;
- Усны нөөц.

10.4.2 ОРОН ЗАЙН ХИЛ ХЯЗГААР

IFC-ийн Хуримтлагдсан нөлөөллийн үнэлгээний сайн туршлагын гарын авлагын (2013) дагуу Төслийн орон зай, цаг хугацааны хил хязгаар нь Төсөл эсвэл түүний үйл ажиллагааны шууд нөлөөлөлд өртөх талбай болон Төслийн талбайн гадна мэдэгдэхүйц нөлөөлөл үүсгэхэд хувь нэмэр оруулах эргэн тойрны бүс нутгийг хамарна.

10.4.3 ОДОО БАЙГАА БОЛОН ТӨЛӨВЛӨСӨН БҮТЭЭН БАЙГУУЛАЛТ

Дараах бүтээн байгуулалтыг ирээдүйд барилгын ажил эхлүүлэхээр төлөвлөсөн, эсвэл Төслийн талбайн шууд ойролцоо аль хэдийн байгаа гэж тодорхойлсон.

Хүснэгт 10-1 болон Зураг 10-2-т гол бүтээн байгуулалтуудыг Билгэх салхин цахилгаан станцын төслөөс алслагдсан зай, хэрэгжих хугацааны хамт үзүүлэв[2].

- Оюу толгойн далд уурхайн өргөтгөл
  - Байршил: Оюу толгойн уурхай Монгол Улсын Өмнийн говьд, БНХАУ-тай хиллэх хилээс хойш 80 километрт оршдог.
  - Тодорхойлолт: Оюу толгойн уурхай нь Ханбогд суманд байрлах ил болон далд уурхайн хосолсон төсөл юм. Ордыг 2001 онд илрүүлсэн бөгөөд түүнээс хойш хөгжүүлж байна. Ашиглалтын талбайг өргөтгөх Оюу толгойн өргөтгөлийн төсөл 2023

онд эхэлж, одоо үргэлжилж байна. Өргөтгөлийн зураг байхгүй боловч уурхайн одоогийн байршилтай зэргэлдээ байна гэж үзсэн.
  - Хугацаа: Ашиглалтад байгаа; Өргөтгөл 2023 онд эхэлсэн.
- Тавантолгой-Гашуун сухайтын 250 км хүнд даацын хатуу хучилттай замын төсөл
  - Байршил: Шинэ эгнээ бүхий замыг Өмнөговь аймгийн Цогтцэций, Ханбогд, Баян-Овоо сумын нутагт барьсан.
  - Тодорхойлолт: Зорчих хэсэг нь 4 эгнээтэй зам. Одоо байгаа хоёр эгнээг Гашуун сухайт-Тавантолгой чиглэлийн хөдөлгөөнд ашиглаж, баруун талд нь Тавантолгой-Гашуун сухайт чиглэлийн хоёр шинэ эгнээ нэмсэн.
  - Хугацаа: ашиглалтад байгаа; замын барилгын ажил 2021 онд эхэлж, 2025 онд дуусахаар төлөвлөсөн (өөрөөр хэлбэл Төслөөс өмнө дууссан).
- Ханбумбат нисэх онгоцны буудал
  - Байршил: Ханбогд, Өмнөговь, Монгол Улс
  - Тодорхойлолт: Нисэх онгоцны буудал 3,259 м урт, 45 м өргөн хөөрөх зурвастай. Boeing-737 болон Airbus A320 онгоц хүлээн авах боломжтой. Терминалын барилга цагт 240 хүртэл зорчигчид үйлчлэх хүчин чадалтай.
  - Хугацаа: Нисэх онгоцны буудлыг 2000-аад онд барьсан. Тухайн үед хөөрөх зурвас шороон байсан. 2007 онд зорчигчийн нислэг хүлээн авч эхэлсэн. Шинэ нисэх онгоцны буудлыг 2012 онд барьж, 2013 оны 2 сарын 10-нд ашиглалтад оруулсан.
- БНХАУ-аас ТЭХС-ийн одоо байгаа Оюу толгойн дэд станц болон Оюу толгойн уурхайн Төв дэд станцад холбогдож, хойд зүгт Монголын бүс нутгийн ТЭХС-ийн сүлжээ рүү үргэлжилдэг одоо байгаа цахилгаан дамжуулах шугамууд
  - Байршил: Оюу толгойгоос Цогтцэций хүртэлх ТЭХС-ийн сүлжээ.

[2] Төлөвлөж буй Ханбогдын салхин цахилгаан станцын төсөл нь Төслөөс хол (СЦҮ-ийн талбайгаас 100 км) байрлах бөгөөд түр зогссон (хэрэгжих магадлал багатай) гэж мэдээлсэн тул CIA-д оруулаагүй.

  - Тодорхойлолт: Оюу толгойгоос Цогтцэций хүртэл үргэлжлэх ТЭХС-ийн сүлжээний ойролцоогоор 130 км агаарын шугам.
  - Хугацаа: ашиглалтад байгаа.
- Одоо байгаа Тавантолгойн уурхай
  - Байршил: Цогтцэцийгээс баруун өмнө зүгт 15 км. Өмнөговь, Монгол Улс
  - Тодорхойлолт: Тавантолгойн уурхай нь нүүрс олборлолтын хэд хэдэн хэсгээс бүрдэнэ. Олборлолт 1960-аад онд эхэлсэн бөгөөд хамгийн сүүлийн хэсгүүд 2000-аад онд ашиглалтад орсон.
  - Хугацаа: ашиглалтад байгаа.
- Одоо байгаа Цэций салхин цахилгаан станц
  - Байршил: Цогтцэций. Өмнөговь, Монгол Улс
  - Тодорхойлолт: 2017 онд ашиглалтад орсон, 25 ширхэг 2МВт-ын СЦҮ бүхий 50МВт-ын салхин цахилгаан станц.
  - Хугацаа: ашиглалтад байгаа.
- Ирээдүйн 450МВт-ын Тавантолгойн дулааны цахилгаан станц ба цахилгаан дамжуулах шугам
  - Байршил: Цогтцэций. Өмнөговь, Монгол Улс
  - Тодорхойлолт: Төсөл хойшилсон гэж мэдээлэгдсэн бөгөөд төслийн талаар нийтэд нээлттэй мэдээлэл цөөн байна. Мэдээллээр цахилгаан станцыг Тавантолгойн

уурхайн ойролцоо хоёр үе шаттайгаар (1-р үе шат: 300МВт, 2-р үе шат 150МВт) барих юм. Нийтэд нээлттэй эх сурвалжаас зураг олдохгүй байна. Цахилгаан станц нь Хятадаас импортлох эрчим хүчийг бууруулах зорилгоор голчлон Тавантолгой, Оюу толгойн уурхай болон ирээдүйн уурхайнуудыг (жишээлбэл, Хармагтайн уурхай) эрчим хүчээр хангана. Шинэ цахилгаан дамжуулах шугам шаардлагатай гэж болгоомжтой таамагласан боловч энэ шаардлага (өөрөөр хэлбэл одоо байгаа цахилгаан дамжуулах шугамыг ашиглах боломжтой эсэх) болон трассын талаар дэлгэрэнгүй мэдээлэл байхгүй; шинэ шугам одоо байгаа цахилгаан дамжуулах шугамын трассыг дагаж болох юм.
    - Хугацаа: Хойшилсон тухай мэдээллийг харгалзан төсөл хэрэгжих тохиолдолд хэдэн жилийн дараа хэрэгжих бөгөөд барилгын ажил нь Билгэх салхин цахилгаан станцын барилгын ажилтай давхцахгүй гэж үзсэн.
- Ирээдүйн Хармагтайн зэсийн уурхай
    - Байршил: Цогтцэций. Өмнөговь, Монгол Улс
    - Тодорхойлолт: Хармагтайн зэсийн уурхай нь зэс, алтны томоохон ордыг олборлох ил уурхайн төсөл байна.
    - Хугацаа: Банкны шаардлага хангах техник эдийн засгийн үндэслэлийг (BFS) 2025 оны эхээр эхлүүлж, 2026 оны дунд үе гэхэд дуусгахаар төлөвлөсөн[3]. Техник эдийн засгийн үндэслэл дуусах хугацаа болон уурхайн компани эрчим хүчийг ирээдүйн Тавантолгойн дулааны цахилгаан станцаас авна гэж мэдэгдсэнийг харгалзан төсөл хэрэгжих тохиолдолд барилгын ажил хэдэн жилийн дараа эхэлнэ гэж тооцоолсон.

Гол төслүүдийн хураангуйг доорх хүснэгтэд үзүүлэв.

[3] https://api.investi.com.au/api/announcements/xam/f97d05ab-f06.pdf

ХҮСНЭГТ 10-1: ТӨСЛИЙН ТАЛБАЙН ОЙРОЛЦООХ ГОЛ ТӨСЛҮҮД

Гол төслүүд	Тодорхойлолт	Хүлээгдэж буй хугацаа	СЦҮ хүртэлх ойролцоо зай (км)	ЦДАШ хүртэлх ойролцоо зай (км)
Оюу толгойн далд уурхайн өргөтгөл	Далд уурхайн төслийн өргөтгөл (алт, зэс)	Ашиглалтад байгаа, өргөтгөл 2023 онд эхэлсэн.	55	2
Тавантолгой - Гашуун сухайтын 250 км хүнд даацын хатуу хучилттай замын төсөл	4 эгнээтэй замын барилга	2025 онд дуусна. Төсөл эхлэхээс өмнө ашиглалтад орно гэж үзсэн.	20	5
Ханбумбат нисэх онгоцны буудал	Нисэх онгоцны буудал	Ашиглалтад байгаа.	45	10
Одоо байгаа цахилгаан дамжуулах шугамууд	Агаарын шугам	Ашиглалтад байгаа	<0.5	<0.5
Тавантолгойн уурхай	Уул уурхайн төсөл (нүүрс)	Ашиглалтад байгаа	65	70
Цэций салхин цахилгаан станц	Салхин цахилгаан станц	Ашиглалтад байгаа	60	65
Тавантолгойн	Нүүрсээр	Болзошгүй бүтээн	70	75

Гол төслүүд	**Тодорхойлолт**	**Хүлээгдэж буй хугацаа**	**СЦУ хүртэлх ойролцоо зай (км)**	**ЦДАШ хүртэлх ойролцоо зай (км)**
дулааны цахилгаан станц	ажилладаг цахилгаан станц	байгуулалт Төслийн барилгын үе шаттай давхцахгүй гэж үзэх нь үндэслэлтэй.	(тооцоолсон)	(тооцоолсон)
Хармагтайн зэсийн уурхай	Зэс, алтны ил уурхай	Урьдчилсан техник эдийн засгийн үндэслэл 2026 онд дуусах тул болзошгүй бүтээн байгуулалт Төслийн барилгын үе шаттай давхцахгүй гэж үзэх нь үндэслэлтэй.	60	65

Тэмдэглэл: Тавантолгойн дулааны цахилгаан станцын байршил тодорхойгүй тул зураг дээр үзүүлээгүй.

ЗУРАГ 10-2: ТӨСЛИЙН ТАЛБАЙН ОЙРОЛЦООХ ГОЛ ТӨСЛҮҮД

10.4.4 CIA-ИЙН ХАМРАХ ХҮРЭЭ

Гол төслүүдийн нөлөөлөл холбогдох VEC-д хэрхэн харилцан үйлчлэхийг авч үзэхийн тулд хуримтлагдсан нөлөөллийн урьдчилсан үнэлгээ хийсэн бөгөөд дараах нөлөөллийг хамруулсан:

- Ургамлын амьдрах орчны хуримтлагдсан алдагдал;
- Шувуу, сарьсан багваахайн хуримтлагдсан мөргөлдөөн;
- Хуурай газрын хөхтөн амьтдад саад үүсэх хуримтлагдсан нөлөөлөл;
- Эдийн засаг ба хөдөлмөр эрхлэлтэд үзүүлэх хуримтлагдсан нөлөөлөл;
- Олон нийтийн эрүүл мэнд, аюулгүй байдалд үзүүлэх хуримтлагдсан нөлөөлөл;
- Замын хөдөлгөөнд үзүүлэх хуримтлагдсан нөлөөлөл;
- Усны хэрэглээнд үзүүлэх хуримтлагдсан нөлөөлөл.

Төсөлд ач холбогдолгүй гэж үзсэн хуримтлагдсан нөлөөллийг хамрах хүрээнээс хассан. Хүснэгт 10-2-т тодорхойлсон VEC, Төслийн үнэлсэн нөлөөлөл болон тодорхойлсон гадны төслүүдэд үндэслэн хамрах хүрээг тогтоосон үр дүнг танилцуулав.

ХҮСНЭГТ 10-2: ТӨСЛИЙН ТАЛБАЙН ОЙРОЛЦООХ ГОЛ ТӨСЛҮҮД

Нөлөөллийн төрөл	**Нөлөөлөлд өртөх магадлалтай VEC**	**Болзошгүй нөлөөллийн үнэлгээ**	**RCIA-ийн хамрах хүрээ**
Ургамлын амьдрах орчны хуримтлагдсан алдагдал	Орон нутагт тохиолддог нь мэдэгдэж буй хамгааллын ач холбогдолтой зүйлүүд	Ургамал голчлон барилгын үеэр нөлөөлөлд өртөнө. Гэсэн хэдий ч гол төслүүдийн зургаа нь аль хэдийн хэрэгжсэн эсвэл хэрэгжих болно. Ургамалтай талбайг багасгах төслүүд нь Оюу толгойн далд уурхайн өргөтгөл, ирээдүйн Тавантолгойн цахилгаан станц, Хармагтайн зэсийн уурхай юм. Гэвч Билгэх салхин цахилгаан станцын төслийн хөрсний гадаргын хөндөлт эдгээр төсөлтэй харьцуулахад үл ялиг. Нөлөөллийн хэмжээ нь хоёр уурхайн төсөл болон цахилгаан станцынхтай харьцуулшгүй бага бөгөөд Билгэх салхин цахилгаан станцын төсөл ургамлын алдагдалд үл ялиг нөлөө үзүүлэх тул нарийвчилсан CIA хийхийг санал болгохгүй. Нэмэлт CIA хийхийг санал болгохгүй.	Нэмэлт CIA хийхийг санал болгохгүй.
Шувуу, сарьсан багваахайн хуримтлагдсан мөргөлдөөн	Орон нутагт тохиолддог нь мэдэгдэж буй хамгааллын ач холбогдолтой зүйлүүд	Төслийн шугамтай зэрэгцээ орших одоо байгаа цахилгаан дамжуулах шугам болон ирээдүйн Тавантолгойн дулааны цахилгаан станцын цахилгаан дамжуулах шугам шувуу, нисдэг хөхтөн амьтдын мөргөх эрсдэлийг нэмэгдүүлж болзошгүй. Одоо байгаа Цэций салхин цахилгаан станц СЦҮ-ийн талбайгаас хол (>50 км) байрладаг. Нэмэлт CIA хийхийг санал болгохгүй.	Энэ нөлөөлөл ашиглалтын үе шатанд гарах төлөвтэй тул ЦДАШ-ын хувьд чанарын үнэлгээг доор хийв.
Хуурай газрын хөхтөн амьтдад саад үүсэх	Орон нутагт амьдардаг нь мэдэгдэж буй	Ажилчид, машин механизм олноор ирэхийг харгалзан хуурай газрын хөхтөн амьтад голчлон барилгын үе шатанд	Энэ нөлөөлөл барилгын болон

Нөлөөллийн төрөл	**Нөлөөлөлд өртөх магадлалтай VEC**	**Болзошгүй нөлөөллийн үнэлгээ**	**RCIA-ийн хамрах хүрээ**
хуримтлагдсан нөлөөлөл	хамгааллын ач холбогдолтой зүйлүүд.	нөлөөлөлд өртөнө. Одоо байгаа Тавантолгойн уурхайн нүүрсний экспортын тээврийг сайжруулах зорилгоор өргөтгөсөн хүнд даацын нүүрсний зам Төслөөс өмнө ашиглалтад орох бөгөөд зэрлэг амьтан мөргөх эрсдэлийн эх үүсвэр болно. Оюу толгойн уурхайн үргэлжилж буй өргөтгөл, ирээдүйд баригдах Тавантолгойн цахилгаан станц том хөхтөн амьтдын нүүдэллэх газрыг мөн багасгана.	ашиглалтын үе шатанд гарах төлөвтэй тул чанарын үнэлгээг доор хийв.
Олон нийтийн эрүүл мэнд, аюулгүй байдалд үзүүлэх хуримтлагдсан нөлөөлөл	Нөлөөлөлд өртөх магадлалтай VEC нь Төслийн талбайн ойролцоо амьдардаг хүмүүс.	Төслийн барилгын талбайн ойролцоо ажилчид түр амьдрахаас шалтгаалан нөлөөлөл гарах төлөвтэй. Барилгын үеийн болзошгүй осол нэмэлт нөлөөлөл болно. Оюу толгойн уурхайн өргөтгөл, одоо байгаа Тавантолгойн уурхайн тээврийн хөдөлгөөний улмаас ялангуяа Гашуун сухайт тосгонд хуримтлагдсан нөлөөлөл мэдрэгдэж болзошгүй. Гэсэн хэдий ч нүүрсний экспортын одоогийн хөдөлгөөнд саад учруулахгүйгээр тээврийг төлөвлөх арга хэмжээ авч, нөлөөллийг аль хэдийн бууруулсан тул бусад төсөлтэй хуримтлагдах нөлөөлөл (хэрэв байвал) түр зуурынх байна.	Нэмэлт CIA хийхийг санал болгохгүй.
Замын хөдөлгөөнд үзүүлэх хуримтлагдсан нөлөөлөл	Нөлөөлөлд өртөх магадлалтай VEC нь Төслийн талбайн ойролцоо амьдардаг хүмүүс.	Тавантолгойн уурхайгаас нүүрс экспортлох тээврийн хөдөлгөөн одоо ч байгаа тул Гашуун сухайт тосгонд хуримтлагдсан нөлөөлөл мэдрэгдэж болзошгүй. Төслийн ачааны машинууд мөн Гашуун сухайт тосгоныг дайрсан ижил маршрутаар явж, шинэчилж дууссан хүнд даацын хатуу хучилттай замыг ашиглах төлөвтэй. Материал, тоног төхөөрөмжийн тээвэрлэлт нүүрсний экспортын хөдөлгөөнд саад учруулахгүйн тулд Төсөл Тавантолгойн уурхайтай уялдаа холбоотой ажиллахаар төлөвлөсөн. Иймд Төслийн тээврийн хөдөлгөөн түр зуурынх бөгөөд давхцлыг багасгахаар зохицуулагдах тул хуримтлагдах нөлөөлөл (хэрэв байвал) түр зуурынх байна.	Нэмэлт CIA хийхийг санал болгохгүй.
Усны хэрэглээнд үзүүлэх хуримтлагдсан	Нөлөөлөлд өртөх магадлалтай VEC нь Төслийн	Хуурай уур амьсгалтай тул барилгын үе шатанд усны хэрэглээнд нөлөөлөл гарч болзошгүй. Төсөл барилгын үйл	Нэмэлт CIA хийхийг санал болгохгүй.

Нөлөөллийн төрөл	Нөлөөлөлд өртөх магадлалтай VEC	Болзошгүй нөлөөллийн үнэлгээ	RCIA-ийн хамрах хүрээ
нөлөөлөл	талбайн ойролцоо амьдардаг хүмүүс.	ажиллагаанд СЦҮ-ийн талбай доторх худгаас гүний ус татах төлөвтэй. Мэдээллээр Оюу толгойн далд уурхайн өргөтгөлд ашиглалтын талбай доторх гүний ус болон СЦҮ-ийн талбайгаас ойролцоогоор 50 км зайд орших гүний давстай уст давхаргаас хоолойгоор татсан усыг ашиглаж байна. Үүнтэй адил одоо байгаа Тавантолгойн нүүрсний уурхай болон болзошгүй Тавантолгойн цахилгаан станцын төсөл СЦҮ-ийн талбайгаас ойролцоогоор 60 км-ээс хол зайд байрладаг. СЦҮ-ийн талбай дахь уст давхарга уурхайн уст давхаргаас тусгаарлагдсан, нэг усны нөөцөд нөлөөлөхгүй байх магадлалтай. Уурхайн үйл ажиллагаа болон болзошгүй цахилгаан станцын усны хэрэглээ Билгэх салхин цахилгаан станцын төслөөс хамаагүй их байх болно гэдгийг тэмдэглэх нь зүйтэй.	

10.5 VEC-ИЙН ХУРААНГУЙ

10.5.1 ТӨСЛИЙН ЦДАШ-Д НИСДЭГ АМЬТАД ХУРИМТЛАГДАН МӨРГӨХ, ЦАХИЛГААНД ЦОХИУЛАХ

Биологийн олон янз байдалд үзүүлэх нөлөөллийн үнэлгээнд (7-р бүлэг) ашиглалтын үе шатанд шувуу, сарьсан багваахайн үхэл хорогдлын хоёр гол шалтгааныг тодорхойлсон: салхин цахилгаан үүсгүүрт мөргөх, ЦДАШ-д мөргөж цахилгаанд цохиулах. Төслөөс 50 км-ийн радиуст салхин цахилгаан станц байхгүй, харин ойролцоо цахилгаан дамжуулах шугам байгаа бөгөөд ирээдүйд Тавантолгойн цахилгаан станцын цахилгаан дамжуулах шугам (байршил тодорхойгүй) баригдаж болзошгүй тул энэхүү CIA-д зөвхөн ЦДАШ-д мөргөхөөс үүдэх үхэл хорогдлыг авч үзсэн. Шувуу, сарьсан багваахай цахилгаан дамжуулах шугамын утсанд мөргөж үхэж болно. Харин цахилгаанд цохиулах нь бодгаль татсан утасны хүчдэлтэй хоёр хэсэгт зэрэг хүрч хэлхээг холбох үед тохиолддог. Дүүлэн нисдэг, олзоо шунган барьдаг шувууд зэрэг шувууд цахилгаан дамжуулах шугамд мөргөх магадлалтай.

Шувуу ихэвчлэн цаг агаар муу үед, харагдахад хэцүү нарийн дээд буюу газардуулгын утсанд мөргөдөг. Махчин шувуу зэрэг шон, тулгуур дээр суудаг том биетэй шувууд далавчны дэлгэмэл том тул хүчдэлтэй кабель болон бусад хэсгийн хоорондоо богино холболт үүсгэж, цахилгаанд цохиулах магадлал өндөр.

Төслийн ЦДАШ нь түүнтэй зэрэгцээ, ижил төстэй загвартай одоо байгаа цахилгаан дамжуулах шугамтай хамт хуримтлагдсан нөлөөлөл үүсгэх магадлалтай.

Хоёр шугам ойрхон, амьдрах орчин ижил төстэйг харгалзан СЦҮ-ийн талбай болон Оюу толгойн уурхайн төв дэд станцын хоорондох бүсэд шувуу, сарьсан багваахай цахилгаан дамжуулах шугамд мөргөх магадлал нэмэгдэнэ гэж үзэх нь үндэслэлтэй.

Сарьсан багваахайн хувьд суурь судалгаагаар хамгааллын ач холбогдол багатай (IUCN-ийн Улаан дансанд Анхааралд өртөхөөргүй) ердөө гурван (3) зүйл бүртгэгдсэн тул буурууллах арга хэмжээнээс өмнөх нөлөөллийн ач холбогдлыг үл ялиг гэж үнэлсэн. Шувуудын хувьд СЦҮ болон ЦДАШ-д мөргөх ба/эсвэл цахилгаанд цохиулахаас үүдэх шууд үхэл хорогдлын нөлөөллийн ач холбогдол дунд боловч нэмэлт буурууллах арга хэмжээгээр бага болж буурна. Мөн байгалийн амьдрах орчны цэвэр алдагдалгүй байдал, эгзэгтэй амьдрах орчны үнэт зүйлсийн цэвэр ашгийн талаарх IFC PS6-ийн шаардлагыг хангахын тулд BAP-д нэмэлт зөвлөмж тусгана.

2024 оны 8 сараас 2025 оны 5 сарын хооронд хийсэн шувууны суурь судалгааны явцад сэг зэм хайх судалгааны үеэр тухайн нутгийн одоо байгаа цахилгаан дамжуулах шугамд шувуу хамгаалах төхөөрөмж ажиглагдаагүй. Гэсэн хэдий ч Монгол Улсад шинээр баригдах ЦДАШ-д, тэр дундаа ирээдүйн Тавантолгойн дулааны цахилгаан станцын шинэ цахилгаан дамжуулах шугамд шувуу хамгаалах төхөөрөмж суурилуулах шаардлагатай. Иймд буурууллах арга хэмжээ аль хэдийн хэрэгжиж, одоо байгаа цахилгаан дамжуулах шугамд үзүүлэх нөлөөллийг бууруулна. Үүнээс гадна зарим судалгаагаар зэрэгцээ ЦДАШ-ын тулгуурыг зөрүүлж байршуулах нь мөргөх эрсдэлийг бууруулж болохыг харуулсан[4].

Ирээдүйн цахилгаан дамжуулах шугамд авах зарим буурууллах арга хэмжээ, мөн Төслийн ЦДАШ-ын нөлөөллийн ач холбогдлын үнэлгээ болон санал болгосон буурууллах арга хэмжээг хослуулан авч үзвэл хуримтлагдсан нөлөөллийг бага гэж үзнэ.

Төслийн СЦҮ, ЦДАШ болон одоо байгаа ЦДАШ-ын дэд бүтцэд нисдэг зүйлүүд мөргөх хуримтлагдсан нөлөөллийг үнэлэх тоон мөргөлдөх эрсдэлийн үнэлгээг (CRM) энэ шатанд хийх боломжгүй гэдгийг тэмдэглэх хэрэгтэй. Энэ нь одоо байгаа ЦДАШ-ын ойролцоо CRM-ийн оролтын өгөгдөл болох Ажиглалтын цэгийн судалгааны өгөгдөл, мөн зүйлүүдийн тохиолдол, элбэгшил, тархалт, олон янз байдлын талаарх бусад анхдагч болон хоёрдогч өгөгдөл байхгүйтэй холбоотой.

Төсөл EBRD ESR6-ийн шалгууруур PBF-д тооцогдох нисдэг зүйлүүдийн хувьд цэвэр алдагдалгүй байдалд хүрэх үүрэг хүлээсэн тул ландшафтын хэмжээнд хуримтлагдсан нөлөөллийг мэдэгдэхүйц нэмэгдүүлэх магадлал багатай гэж үзэж байна.

ХҮСНЭГТ 10-3: ШУВУУ, САРЬСАН БАГВААХАЙН МӨРГӨЛДӨӨНИЙ ХУРИМТЛАГДСАН НӨЛӨӨЛӨЛ

Гол төслүүд	**Шувуу ба сарьсан багваахай: Барилгын үе**	**Ашиглалтын үе**
Оюу толгойн далд уурхайн өргөтгөл		
Тавантолгой - Гашуун сухайтын 250 км хүнд даацын хатуу хучилттай замын төсөл		
Ханбумбат нисэх онгоцны буудал		
Одоо байгаа цахилгаан дамжуулах шугамууд		
Тавантолгойн уурхай		
Цэций салхин цахилгаан станц		
Тавантолгойн дулааны цахилгаан станц		
Хармагтайн зэсийн уурхай		

Тэмдэглэгээ	Тайлбар
	Хуримтлагдсан нөлөөллийг өндөр гэж үзсэн
	Хуримтлагдсан нөлөөллийг дунд гэж үзсэн
	Хуримтлагдсан нөлөөллийг бага гэж үзсэн
	Болзошгүй нөлөөлөл байхгүй
	Эерэг нөлөөлөл
Хамаарахгүй	Хамааралгүй

[4] Pallett J et al. (2022) Staggered towers on parallel transmission lines: a new mitigation measure to reduce collisions of birds, especially bustards. Namibia Journal of Environment. Vol 6.

10.5.2 ХУУРАЙ ГАЗРЫН ХӨХТӨН АМЬТДАД СААД ҮҮСЭХ ХУРИМТЛАГДСАН НӨЛӨӨЛӨЛ

Саадын нөлөө гэдэг нь амьтдын хөдөлгөөнд саад болж, тэднийг тухайн саадын ойр орчмоос зайлсхийж өөр зам сонгоход хүргэдэг аливаа саадыг (Төслийн бүрэлдэхүүн хэсгүүдийг оролцуулан) хэлнэ. Энэ Төслийн хувьд барилгын үеэр барих хашаа, эсвэл СЦҮ болон дэд бүтцэд хүрэх, засвар үйлчилгээ хийх зориулалттай замууд саад болж болзошгүй. Зүйл бүр хоол хүнс, нуугдах байр, орон зай, тохиромжтой уур амьсгалын нөхцөл зэрэг хэрэгцээтэй холбоотой үйл явцад өөр өөрөөр хариу үйлдэл үзүүлдэг тул саадын нөлөө зүйл бүрийн популяцид харилцан адилгүй байна. Жижиг хөхтөн амьтад орон нутгийн хэмжээнд нөлөөлөлд өртөх магадлалтай. Харин саад нь СЦҮ-ийн угсралтын талбайн ойр орчмоор хязгаарлагдах тул том амьтад нөлөөлөлд өртөх магадлал бага. 7-р бүлгийн биологийн олон янз байдалд үзүүлэх нөлөөллийн үнэлгээнд тайлбарласнаар саад үүсэхээс үүдэх нөлөөлөл барилгын үе шатанд (СЦҮ, дэд станц, БХС, ЦДАШ, зам болон холбогдох хашааны барилгаас) болон ашиглалтын үе шатанд (ЦДАШ-ын тулгуур болон СЦҮ байгаагаас) аль алинд нь гарна. Одоо байгаа замууд байгаа тул энэхүү CIA-д зөвхөн шинэ зам барих/одоо байгаа замыг өргөтгөхөөс үүсэх саадыг авч үзсэн.

Төслөөс өмнө ашиглалтад орох өргөтгөсөн хүнд даацын хатуу хучилттай зам нь тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөн, бараа, түүхий эдийн тээвэрлэлтийг хурдасгана. Анхны замын зураг төсөлтэй харьцуулахад хөдөлгөөний урсгал нэмэгдэнэ гэж үзэх нь үндэслэлтэй. Хөдөлгөөн нэмэгдэхийн хэрээр зэрлэг амьтад зам руу ойртохоо болих, эсвэл туйлын тохиолдолд тээврийн хэрэгсэлд мөргүүлж үхэх магадлалтай. Иймд ашиглалтад байгаа хүнд даацын хатуу хучилттай зам нь шувуу, хөхтөн, хэвлээр явагч зэрэг хөдөлгөөнт амьтдад үймээн учруулж, нүүлгэлтэд хүргэж болох саадын эх үүсвэр гэж тооцогдоно.

Оюу толгойн далд уурхайн өргөтгөлийн эзлэх талбай Билгэх салхин цахилгаан станцын төсөл болон одоо байгаа хүнд даацын хатуу хучилттай замынхаас хамаагүй өргөн тул саадын нөлөө нь илүү мэдэгдэхүйц байна.

Түүнчлэн зам барьснаас саад үүсэх нь зөвхөн Төслийн барилгын үе шатаар (17 сар) хязгаарлагдана. Энэ нөлөөллийг бага гэж үнэлсэн. Иймд Төслийн саадаас үүдэх харьцангуй богино хугацааны нөлөөлөлтэй харьцуулахад бусад хоёр гол төсөл (Оюу толгойн далд уурхайн өргөтгөл болон одоо байгаа Тавантолгой-Гашуун сухайтын зам) ашиглалтын үеэр хамаагүй урт хугацаанд саадын нөлөө үзүүлнэ.

Дүгнэж хэлэхэд Төслийн барилгын үе шатанд хуримтлагдсан нөлөөлөлд оруулах хувь нэмэр бага гэж үнэлэв.

Хүснэгт 10-4-т хуурай газрын хөхтөн амьтдад саад үүсэх нөлөөллийн хамрах хүрээний матрицыг танилцуулав.

ХҮСНЭГТ 10-4: ХУУРАЙ ГАЗРЫН ХӨХТӨН АМЬТДАД СААД ҮҮСЭХ ХУРИМТЛАГДСАН НӨЛӨӨЛӨЛ

Гол төслүүд	**Хуурай газрын хөхтөн амьтад: Барилгын үе**	**Ашиглалтын үе**
Оюу толгойн далд уурхайн өргөтгөл		
Тавантолгой - Гашуун сухайтын 250 км хүнд даацын хатуу хучилттай замын төсөл		
Ханбумбат нисэх онгоцны буудал		
Одоо байгаа цахилгаан дамжуулах шугамууд		
Тавантолгойн уурхай		
Цэций салхин цахилгаан станц		
Тавантолгойн дулааны цахилгаан станц		
Хармагтайн зэсийн уурхай		

Тэмдэглэгээ	**Тайлбар**
	Хуримтлагдсан нөлөөллийг өндөр гэж үзсэн
	Хуримтлагдсан нөлөөллийг дунд гэж үзсэн
	Хуримтлагдсан нөлөөллийг үл ялиг эсвэл бага гэж үзсэн
	Болзошгүй нөлөөлөл байхгүй
	Эерэг нөлөөлөл
Хамаарахгүй	Хамааралгүй

10.5.3 ЭДИЙН ЗАСАГ БА ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТЭД ҮЗҮҮЛЭХ ХУРИМТЛАГДСАН НӨЛӨӨЛӨЛ

Эдийн засаг, хөдөлмөр эрхлэлтийн хувьд хуримтлагдсан нөлөөлөл эерэг байх бөгөөд энэхүү эерэг нөлөөг үндэсний, аймгийн, орон нутгийн түвшинд татварын орлого, эдийн засгийн хөгжил, хөдөлмөр эрхлэлтийн боломжид тус тус дүн шинжилгээ хийх замаар үнэлнэ. Хуримтлагдсан нөлөөлөл Төслийн барилгын болон ашиглалтын аль аль үе шатанд гарна. Үр өгөөж нь Төсөл болон орон нутгийн бусад бүтээн байгуулалтын хүрээнд орон нутгаас ажилтан авах, худалдан авалт хийх замаар шууд, мөн тэдгээрийн туслан гүйцэтгэгч, нийлүүлэгчдээр дамжин шууд бусаар илэрнэ. Ажилчдыг бүгдийг нь орон нутгаас авахгүй ч мэргэжил шаардахгүй болон хагас мэргэжлийн ажилд орон нутгийн иргэдийг авна. Тухайн нутагт бизнес, үйлчилгээ хөгжиж, орон нутгийн иргэдийн орлого нэмэгдэн, дагалдах ажлын байр бий болно.

Тухайн нутагт олон томоохон төсөл хэрэгжиж байгаа нь орон нутгийн ажилчдад хуримтлагдсан эерэг нөлөө үзүүлнэ: тэд нэг төсөл дээр сургалтад хамрагдаж, олж авсан ур чадвараа тухайн нутгийн бусад барилгын талбайд үргэлжлүүлэн ашиглах боломжтой. Энэ нь зарим ажилчдад нэмэлт ажлын боломж олгож, мэргэжлийн өсөлтөд нь дэмжлэг болно.

Хүснэгт 10-5-д эдийн засаг ба хөдөлмөр эрхлэлтийн хамрах хүрээний матрицыг танилцуулав.

ХҮСНЭГТ 10-5: ЭДИЙН ЗАСАГ БА ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТЭД ҮЗҮҮЛЭХ ХУРИМТЛАГДСАН НӨЛӨӨЛӨЛ

Гол төслүүд	Эдийн засаг ба хөдөлмөр эрхлэлт: Барилгын үе	Ашиглалтын үе
Оюу толгойн далд уурхайн өргөтгөл		
Тавантолгой - Гашуун сухайтын 250 км хүнд даацын хатуу хучилттай замын төсөл		
Ханбумбат нисэх онгоцны буудал		
Одоо байгаа цахилгаан дамжуулах шугамууд		
Тавантолгойн уурхай		
Цэций салхин цахилгаан станц		
Тавантолгойн дулааны цахилгаан станц		
Хармагтайн зэсийн уурхай		

Тэмдэглэгээ	Тайлбар
	Хуримтлагдсан нөлөөллийг өндөр гэж үзсэн
	Хуримтлагдсан нөлөөллийг дунд гэж үзсэн
	Хуримтлагдсан нөлөөллийг үл ялиг эсвэл хамгийн бага гэж үзсэн
	Болзошгүй нөлөөлөл байхгүй
	Эерэг нөлөөлөл
Хамаарахгүй	Хамааралгүй

10.6 CIA-ИЙН ДҮГНЭЛТ

Одоо байгаа төслүүд болон болзошгүй бүтээн байгуулалтыг хянасны үндсэн дээр Төслийн талбайн ойролцоох төслүүдтэй холбоотой дараах хуримтлагдсан нөлөөлөл Төслийн барилгын болон ашиглалтын үе шатанд мэдрэгдэх магадлалтай гэж дүгнэв:

- Шувуу, сарьсан багваахайн хуримтлагдсан мөргөлдөөн;
- Хуурай газрын хөхтөн амьтдад саад үүсэх;
- Эдийн засаг ба хөдөлмөр эрхлэлт.

Хуримтлагдсан нөлөөллийг бага гэж үнэлсэн тул тэдгээрийг бууруулах нэмэлт арга хэмжээ санал болгоогүй.

Гэсэн хэдий ч Төслийн ашиглалтын үеийн хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг төлөвлөхдөө ийм гол төслүүд байгааг харгалзахыг зөвлөж байна. Хяналт шинжилгээний үр дүнг үнэлснээр энэхүү үнэлгээгээр тодорхойлсон хуримтлагдсан нөлөөний хэмжээг тодруулж болно.

Билгэх салхин цахилгаан станцын төсөлд санал болгосон янз бүрийн бууруулах, менежментийн арга хэмжээг амжилттай хэрэгжүүлэхийн тулд олон оролцогч талтай хамтран ажиллах шаардлагатай. Гол оролцогч талуудад орон нутгийн удирдлага, Цогтцэций, Ханбогд, Манлай сумдад хэрэгжиж буй төслүүдийн эзэмшигчид болон орон нутгийн иргэд орно. NZE-д төслүүдийн байгаль орчин, нийгмийн нөлөөллийн менежментийн талаар мэдээлэл солилцохын тулд бүх оролцогч тал болон эргэн тойрны төслийн эзэмшигчидтэй идэвхтэй хамтран ажиллахыг зөвлөж байна.

Үнэлсэн хуримтлагдсан нөлөөлөлд үндэслэн дараах бууруулах арга хэмжээг хэрэгжүүлэхийг зөвлөж байна:

- Бусад төслийн эзэмшигчидтэй харилцаа холбоогоо хадгалах;
- Төслийн хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт бусад гол төслүүд байгааг харгалзах.

ERM НЬ ДАРААХ УЛС, НУТАГ ДЭВСГЭРТ 140 ГАРУЙ ОФФИСТОЙ

Аргентин, Австрали, Бельги, Бразил, Канад, Хятад, Колумб, Дани, Франц, Герман, Хонконг (БНХАУ-ын ЗЗОНБ), Энэтхэг, Индонез, Ирланд, Итали, Япон, Казахстан, Кени, Малайз, Мексик, Мозамбик, Нидерланд, Шинэ Зеланд, Панам, Перу, Польш, Португал, Румын, Сингапур, Өмнөд Африк, Өмнөд Солонгос, Испани, Швейцарь, Тайвань, Тайланд, АНЭУ, Их Британи, АНУ, Вьетнам.

ERM-Hong Kong, Limited 2507 One Harbourfront, 18 Tak Fung Street, Хонконг Утас: +852 2271 3000 · Факс: +852 3015 8052 www.erm.com